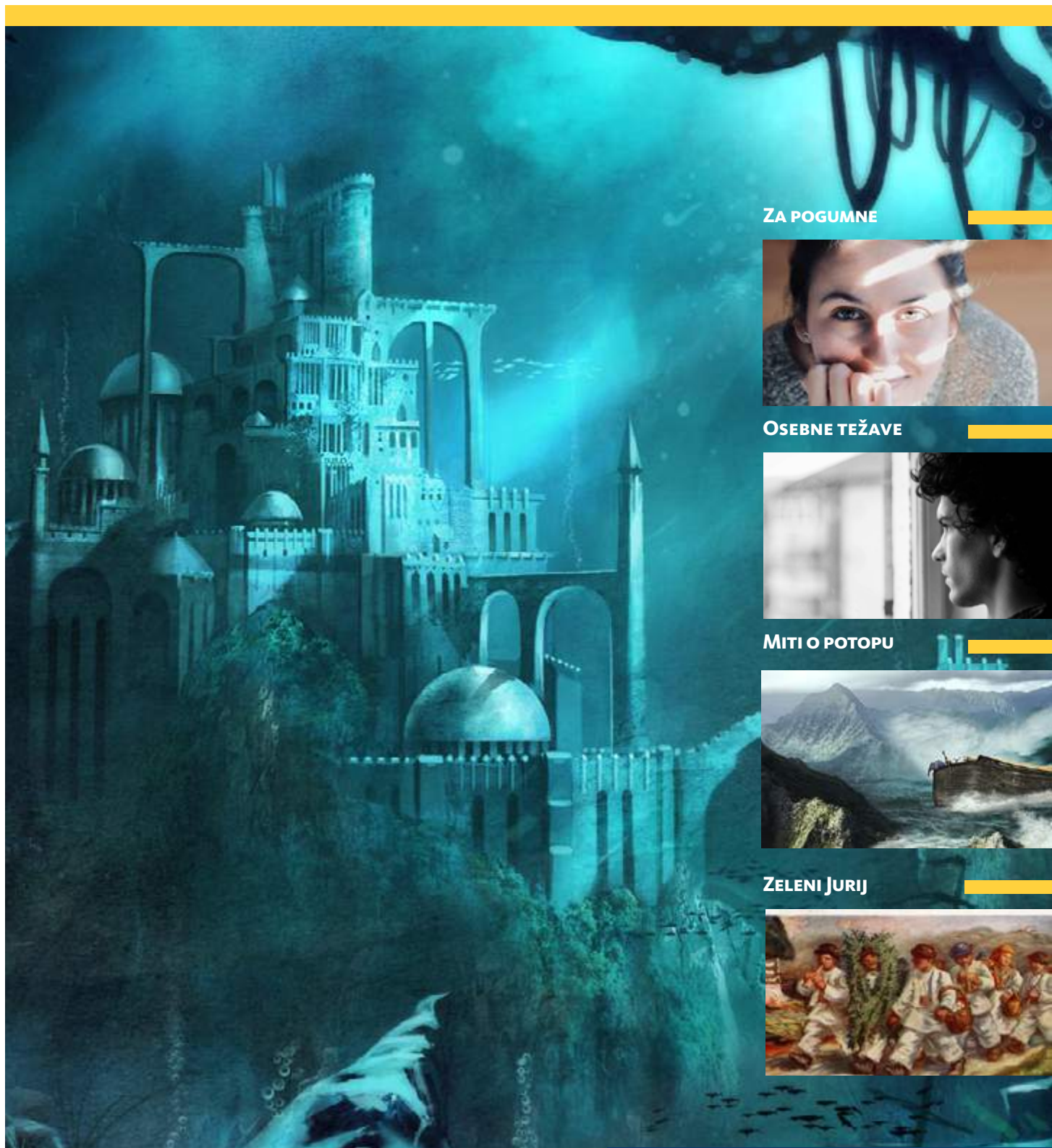

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

ZA POGUMNE

OSEBNE TEŽAVE

MITI O POTOPU

ZELENI JURIJ

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

Spletni tečaj: **FILOZOFIJA IN PSIHOLOGIJA C. G. JUNGA**

ZAČETEK: PETEK, 15. 5. 2020, OB 18:00

PRIJAVITE SE DO 14. 5. 2020!

**PRIDRUŽITE SE TEČAJU, V KATEREM SE BOSTE SEZNANILI Z OSNOVAMI
FILOZOFIJE IN PSIHOLOGIJE ŠVICARSKEGA PSIHIATRA CARLA GUSTAVA JUNGA**

**TEME: ŽIVLJENJE C. G. JUNGA, OSNOVE JUNGOVE PSIHOLOGIJE
ČLOVEK IN NJEGOVI SIMBOLI, RAZVOJ OSEBNOSTI**

Spletni tečaj bo potekal ob treh zaporednih petkih: 15., 22. in 29. maja, med 18. in 21. uro.
Obisk posameznih predavanj zaradi medsebojne povezanosti tematik ni mogoč.
CENA TEČAJA: 40 €

PREDAVATA IVANA IN STJEPAN PALAJSA

VEČ INFORMACIJ O TEČAJU IN NAČINU PRIJAVE NA NAŠI SPLETNI STRANI

AKROPOLITANEC

B E S E D A
U R E D N I K A

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

MAJ 2020 | ŠT. 57

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

01/25 11 487

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

02/620 32 40

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Prevajalka in lektorica: Klavdija Blažun

Grafična oblikovalka: Nija Androjna

Življenje je vztrajno, neuničljivo, na našem planetu si vsaj 3,5 milijarde let neutrudno utira pot in se izraža v vse večji kompleksnosti. Doživljamo katastrofe, nastajajo in propadajo življenjske oblike, a življenje kljub temu neustavljivo teče naprej ...

Teče in ustvarja. Nikoli se ne vrača ali nazaduje. Usmerjeno je k napredku. Vsaki novi obliki daje možnost, da se izkaže. Nabira izkušnje, dobre in slabe, in izločuje vse, kar ne služi celoti ali ji celo škodi. Življenje se razvija v pestrosti oblik, vendar na način, da se vse med seboj podpirajo, kajti življenje je eno v svoji mnogoterosti.

To je naravni razvoj. Tudi človek je podvržen temu – tako posamezno in tudi kot del družbe. Vsaka oblika življenja in delovanja, ki se preveč oddalji od naravnega reda, se mora soočiti s posledicami svoje ozkosti. Ni se mogoče dolgo izogibati naravnemu toku in kar ni v skladu s celoto, prej ali slej odpade.

Učimo se od narave, kajti vse je del nje in tudi za nas veljajo njena načela.

V TEJ ŠTEVILKI:

• FILOZOFIJA: ZA POGUMN	5
• PSIHOLOGIJA: OSEBNE TEŽAVE	6
• MITOLOGIJA: MITI O POTOPU	9
• TRADICIJA: ZELENI JURIJ	13
• ZNANOST: KRVNE SKUPINE	16

Živimo v času družbenih sprememb. V času, v katerem se moramo, kot kaže, še intenzivneje soočati s posledicami lastnih napačnih dejanj.

Vsakdo lahko v sebi prepozna, kaj ni v skladu z naravnimi načeli. Verjetno za vse nepravilnosti nikoli ne bomo zvedeli, ključno pa je razumevanje, da se te prej ali slej pokažejo. Ko se to zgodi, se zapravi zaupanje. Brez zaupanja pa ni povezovanja in skupne poti. Ko je zaupanje izdano, sledijo negotovost, kaos in razdrobljenost ...

Družbeni sistemi, ki nimajo trdnih temeljev izkušenj, ki nimajo ciljev v skladu z naravnim redom in ki nimajo veziva iz zglada in zaupanja, propadejo.

Pretrsi od zunaj občasno prihajajo in s seboj prinašajo rušitve, predvsem šibkih členov. Kakor močan veter, ki najprej izruva bolna drevesa in tista s plitkimi koreninami, tako družbeni pretresi najprej razmajejo nestabilne družbene strukture. Enako se tudi osebne krize pojavijo tam, kjer smo najšibkejši.

Prihaja do kriz. Te, naj so osebne ali družbene, same po sebi niso slabe. So sicer težke, vendar tudi nujne, ker nam pokažejo na nepravilnosti, ki so že prej bile prisotne ter se v tišini razraščale, in so se v danem trenutku le pokazale. Prej ko nepravilnosti prepoznamo, prej ko ukrepamo, manjši bodo padci in manjše bodo posledice, ki so lahko boleče.

Reka življenja neustavljivo teče in če naleti na vozle na svoji poti, bo nanj tudi pritisknila. Sprva bo pritisk majhen, vendar se z omahovanjem in izogibanjem nujni razrešitvi, pritisk vode le nabira. In če ne bomo sami razvozlati vozla, bo to storilo nekaj drugega na manj eleganten način, z daljnosežnejšimi posledicami.

Padci se ves čas dogajajo. To je del življenja, del poti, del učenja. Napake tudi delamo, vendar moramo biti, če se želimo izogniti nepotrebnim bolečinam, budni, jih čimprej kot take prepoznati in jih odpraviti.

Andrej Praček, urednik

Z A P O G U M N E

DEIA STEINBERG GUZMÁN

Govoriti o vrlinah ni več nekaj zastarelega, temveč je to dejanska in neizogibna potreba številnih dobronamernih ljudi, zato želimo nekaj besed posvetiti prav pogumu. Na splošno nedvomno primanjkuje poguma in se ta pogosto nevarno zamenjuje z agresivnostjo, hvalisanjem, cinizmom in porogom. Vse to še bolj podpirajo in potencirajo družba in diktat mode ter sama negotovost, ki jo izražajo nemočni in neodločni, ki jim prav tako primanjkuje poguma.

Manjka tisti osebni pogum, ki se rojeva v globini človeškega bitja in se izraža s popolnim mirom.

Manjka pogum kot globoko zakoreninjeno prepričanje, ki nam prinaša gotovost vase, ne da bi pri tem izgubili spoštovanja do drugih. Pogumen človek se ne opira na tuje slabosti niti na odobravanje večine; v vsakem primeru je njemu lastna vest zadostno merilo, pri tem pa pomaga vsem, ki pomoč potrebujejo.

Predvsem pa manjka resničnega poguma, ki se izraža kot soočanje s samim sabo, da bi spoznali same sebe, da bi razločevali vrline in slabosti ter pri tem krepili prve in izkoreninjali druge. Manjka nam poguma, da bi bili s samimi seboj, da bi sneli lažne maske in se sprejeli takšne, kakršni smo, nato pa zgradili določen način življenja in delovali v smeri, da bi vsakdo sanjal o dobrem za sebe in o dobrem za svet.

S takim merilom pogum postane bistvena značilnost filozofa, tistega, ki išče modrost, tistega, ki neizogibno potrebuje to

duhovno moč, da bi lahko utrl poti navznoter in navzven. Kako začeti odkrivati svet in njegove zakone brez poguma? Kako premagati preizkušnje, ki nam jih prinaša življenje, če nimamo poguma? Kako osvojiti same sebe brez poguma? Filozof udejanja pogum pri sebi, toda ko mu ga uspe transformirati v dobro osvojeno vrline, jo izkaže v vseh življenjskih okoliščinah, tako na individualni ravni kot tudi v odnosih z drugimi ljudmi.

To je izziv, ki ga pred nas postavlja naravna filozofija – to je filozofija, ki velja za človeka vseh časov in s tem tudi za sodobnega človeka: izziv razviti pogum, da smo in da spoznamo. In to je samo za pogumne. 🌱

MANJKA NAM POGUMA, DA BI BILI S SAMIMI SEBOJ, DA BI SE SPREJELI TAKŠNE, KAKRŠNI SMO, NATO PA DELOVALI V SMERI, DA BI VSAKDO SANJAL O DOBREM ZA SEBE IN O DOBREM ZA SVET.

OSEBNE TEŽAVE

DEIA STEINBERG GUZMÁN

Kaj so osebne težave?

To so tiste težave, ki vplivajo na našo osebnost – torej na celoto naših fizičnih, vitalnih, čustvenih in mentalnih izrazov.

Brez podcenjevanja bolečine, povezane z boleznijo ali kronično fizično motnjo, lahko rečemo, da so še najbolj boleče prav čustvene težave. Te obarvajo naše misli in celo našo fizično naravo. Znano je, da se lahko neprijetna izkušnja na tak ali drugačen način nemudoma odrazi na našem telesu, medtem pa ohromi naše logično in razumsko mišljenje.

Zakaj imamo osebne ali pravzaprav čustvene težave?

Ker ne poznamo naših lastnih čustvenih reakcij in

posledično ne moremo rešiti konfliktnih okoliščin, kadar se pojavijo.

Iz nekega razloga se morajo vsi ljudje, ki živijo na tem svetu, soočiti s težavami. To je razumljivo, če sledimo razmišljanju klasičnih filozofov, ki pravijo, da ima življenje nalogo, da nas nauči, kako živeti. Tu ne gre za igro besed. Sicer se lahko učimo iz izkušenj in nasvetov drugih ter se pripravljamo na soočanje s težavnimi življenjskimi okoliščinami, a nič od tega se ne more primerjati s tem, da naučeno tudi živimo. Življenje nas vsakodnevno uči, zato je bolje, da v njem prepoznamo prej učitelja kot sovražnika. Kot učitelj nam pomaga, da v igro življenja vnesemo naše

najboljše potencialne. Če pa v življenju vidimo sovražnika, bo to za nas samo dolga pot težav, še posebej osebnih težav.

Kako nas življenje uči? Drugače kot preostali sistemi. Uči nas neposredno. Napada tam, kjer nas najbolj boli, da bi nas prisililo k nujnemu premisleku. Vse, kar je čustvenega, boli. Čeprav so nekatera čustva lahko razlog za veselje in radost, so druga – na primer odpor, strah, obup, neodločenost, nemoč – številčnejša in zelo močna.

ZAKAJ IMAMO OSEBNE ALI PRAVZAPRAV ČUSTVENE TEŽAVE? KER NE POZNAME NAŠIH LASTNIH ČUSTVENIH REAKCIJ IN POSLEDIČNO NE MOREMO REŠITI KONFLIKTNIH OKOLIŠČIN, KADAR SE POJAVIJO.

Čeprav bi lahko zapisali celo vrsto težav, s katerimi se soočamo, se bomo osredotočili le na tiste, ki jih poznamo skoraj vsi. Naravne težave, povezane s preživetjem ali prizadevanji za zaslužek, ki bi nam omogočil bolj ali manj dostojno življenje, so povezane z našimi poklici in bistrostjo, z našim študijem in usposabljanji. Naštejemo lahko tudi težave s študijem in izobrazbo, saj priložnosti zanju niso vedno odprte. Pri tem se nekateri za študij odločijo le, da bi si zagotovili varno finančno prihodnost, šele leta kasneje pa ugotovijo, da to ni tako enostavno, kot je bilo videti na prvi pogled. Tu so tudi težave z družino, saj med člani družine ni vedno jasnega medsebojnega razumevanja. Poznamo tudi eksistenčne probleme, saj nekatere skrbi usoda njihovega notranjega bitja in univerzuma, v katerem se nahajajo. Pojavi se tisoč vprašanj 'zakaj', ki so povezana z našim mestom v svetu kot posameznikov in znotraj družbe. Nad vsemi temi težavami pa so čustvene težave, ki se pojavljajo, kadar nimamo dobrih odnosov, zadovoljive ljubezni ali prijateljstev.

NA SPLOŠNO SE S TEŽAVAMI SOOČAMO NA NAČIN, KI NE VKLJUČUJE UPORABE NAŠE VOLJE. OBRNEMO SE NA LJUDI, KI JIH POZNAMO IN JIH PROSIMO ZA POMOČ ...

KAKO NAS ŽIVLJENJE UČI? NAPADA TAM, KJER NAS NAJBOLJ BOLI, DA BI NAS PRISILILO K NUJNEMU PREMISLEKU. VSE, KAR JE ČUSTVENEGA, BOLI.

Vem, da bi lahko našteali še več primerov težav, a prav vsaka od njih nas lahko ohromi, kadar se pojavi.

Na splošno se s težavami soočamo na način, ki ne vključuje uporabe naše volje. Obrnemo se na ljudi, ki jih poznamo in jih prosimo za pomoč ... A tiste, ki rešitve iščejo zunaj sebe – še posebej, če menijo, da je življenje nepravilno, ker jim nalaga takšne preizkušnje – težave blokirajo. Prevzamejo jih negativna čustva, zmedene ideje, njihovo telo odraža napetost in težave postanejo kot nepremagljive gore. Vse kar ostane, so bolečina, obup, razdražljivost in agresija do drugih, na katere lahko vedno zvalijo krivdo, četudi še tako majhen del ... Na kratko: velika jama, ki postaja globlja in globlja, ter iz katere je vse težje priti.

Od spodaj, ko se tako psihično zломimo, ne moremo videti luči. Bolečina se zažira vsako minuto globlje in ni prostora za nič drugega, razen za obsedeno strast.

Rešitev mora potemtakem logično izvirati od zgoraj. Da bi našli odgovor, se moramo dvigniti nad težave in bolečino.

Če vemo, da je vir težav v naših čustvih, moramo z našo mentalno energijo premagati negativno čustveno ozračje. Na začetku je to lahko videti težko, a vsaka stvar je težka, dokler je ne preizkusimo prvič. Potrditi se moramo, da naredimo korak naprej in se dvignemo nad oblake, da bi dosegli jasnost našega razumevanja. Res je, da nismo vsi modri, a vsi nosimo bogastvo bolj ali manj pomembnih izkušenj, ki nam omogočajo, da iščemo uresničljive odgovore na probleme, s katerimi se soočamo. Nujno je, da pobrskamo po naši torbici rešitev: nekatere morda ne bodo delovale, druge se lahko izkažejo le kot delno uspešne, a našli bomo tudi tiste, ki bodo učinkovite. S poskušanjem in dobro voljo ter brez razdraženosti popačenih čustev lahko pridobimo nove izkušnje, ki nam bodo prišle prav ob prihodnjih priložnostih.

Nismo le skupek čustev in strasti: imamo tudi inteligenco, s katero se lahko opazujemo 'od zunaj' in si ustvarjamo svojo lastno pot. 🧘

**ČE VEMO, DA JE VIR TEŽAV V NAŠIH ČUSTVIH, MORAMO
Z NAŠO MENTALNO ENERGIJO PREMAGATI NEGATIVNO
ČUSTVENO OZRAČJE.**

**NISMO LE SKUPEK ČUSTEV IN STRASTI: IMAMO TUDI INTELIGENCO, S KATERO SE LAHKO OPAZUJEMO 'OD
ZUNAJ' IN SI USTVARJAMO SVOJO LASTNO POT.**

MITI O POTOPU

Mit ni zbirka izmišljenih dogodkov, ampak nosi v sebi določeno idejo, povezano s človekom in naravo. Da bi ga razumeli, moramo prodreti v njegov zapleteni simbolni jezik, ki vključuje več pomenov.

Mit o poplavi je v različnih oblikah prisoten v skorajda vseh verskih sistemih. V osnovnem simbolnem pomenu nam pripoveduje o koncu enega časovnega cikla in začetku novega.

Star egipčanski svečenik iz Saisa, večjega mesta v delti Nila, je atenskemu državniku Solonu povedal nenavadno zgodbo:

»Bilo je in še bo mnogo različnih nesreč, ki prinašajo uničenje človeštva. Najhujše z ognjem in vodo, milejše iz nešteto drugih razlogov. Zgodba, ki jo pripovedujete pri vas o Faetontu, sinu Sonca, ki je vpregel voz svojega očeta, a ga ni bil zmožen voditi po njegovi poti in je tako zažgal vse, kar je bilo na zemlji, sam pa umrl, zadet od strele, je zgodba, ki razlaga resnico skozi mitologijo. Govori o spremembah

v gibanju nebesnih teles, ki krožijo okoli zemlje, in o uničevalnih nesrečah, ki jih v daljšem časovnem obdobju na zemlji povzroči ogenj.« /.../

»Saj veste le za eno povodenj, čeprav jih je bilo pred tem že veliko in ne veste niti tega, da je v vaši deželi prebival najvrlejši in najodličnejši rod ljudi, ki so kdaj koli živeli, ti in tvoji someščani pa ste zrasli iz semena peščice njih, ki so se rešili. Ker tisti, ki so preživeli, mnogo rodov za seboj niso pustili pisane besede, vam je ostalo vse neznano.

Današnje Atene, Solon, so bile v časih pred največjo povodnjo mesto, najodličnejše v boju in v vseh pogledih daleč najbolj urejeno. Od vseh mest pod soncem, o katerih smo slišali govoriti, so bili podvigi tega mesta največji in državna ureditev najodličnejša.« /.../

»Pred morsko ožino, ki ste jo pri vas poimenovali Heraklovi stebri (Gibraltar op.), je bil v tistih časih namreč otok, večji

od Azije in Libije skupaj, iz katerega so tedanji popotniki lahko dosegli tudi druge otoke. Iz teh je bil možen dostop do nasproti ležeče celine, ki je obkrožala morje.« /.../ »Na tem otoku Atlantida je zraslo veliko in močno kraljestvo, vredno velikega občudovanja, ki ni vladalo le nad tem, ampak tudi nad številnimi drugimi otoki in delom celine.« /.../ »Čez čas je prišlo do strašnih potresov in poplav, zemlja je v enem strašnem dnevu in noči pogoltnila vso vašo bojno silo, Atlantida pa je izginila v morskih globinah.« ¹

Pri starih **Egipčanih** obstaja legenda o povodnji. Bog Tum, imenovan tudi Temu, Atem, ali Atmu, je črpal vode iz kozmičnega prepada in jih usmeril na zemljo, da bi potopil in uničil človeštvo. Umrli so vsi ljudje, razen tistih, ki so bili na Tumovi ladji.

DEVKALION IN PIRA

Perzijski miti nam pripovedujejo o junaku Džamšidu in o tem, kako mu je Ormuzd naročil, naj človeštvo pouči o božanskih zakonih, kar pa je Džamšid zavrnil. Ko je izvedel, da je na celini zavladała strašna zima in da je nato prišla velika povodenj, je zgradil ogromno zatočišče, v katero je zaprl najboljše živalske in rastlinske vrste, ki jih je lahko našel. Tisoč let je srečno živel z ljudmi, ki jih je namestil v zatočišče.

Skandinavci pripovedujejo zgodbo o velikanu, imenovanem Imir, ki so ga ubili otroci boga Bora: Odin, Vili in Ve. Imirjeva kri je preplavila Zemljo, v veliki povodnji pa so bili ubiti skoraj vsi velikani, skrivnostna rasa, ki je po skandinavski mitologiji naseljevala naš planet, razen velikana Bergelmirja, ki se je z ženo vkrcał na ladjo.

V **Grčiji** se je vrhovni bog Zevs odločil, da bo popolnoma uničil bronasti človeški rod zaradi njegove pokvarjenosti. Edina preživela sta bila Deukalion in Pira, ki sta v ladji priplula na vrh Parnasa. Z metanjem kamenja prek svojih ramen sta omogočila rojstvo novega človeškega rodu, ki je ponovno naselil Grčijo.

V povezavi s tem mitom piše Platon v svojem delu Kritija: »Ena sama zelo deževna noč je zemljo spodkopala in opustošila. Skupaj s potresi je nastala tudi strašna poplava, tretja pred katastrofalno v Deukalionovem času.«

Obstaja **indijski** mit, zelo podoben zgodbi o babilonskem bogu Ei. Bog Višnu se je na Zemlji večkrat utelesil kot avatar. Prva inkarnacija sovpada s časom potopa, v kateri je Višnu, ki je prevzel obliko ribe (Matsja), nekega dne plaval v jezeru. Vaivasvata Manu, veliki gospodar kali juge, ga je opazil in mislil, da gre za navadno ribo, a ta ga je prosila, naj jo potegne iz jezera, v zameno pa mu obljubila svojo zaščito. Vaivasvata Manu reši boga, ki pa mu pove, da se približuje potop. Manu po nasvetu Višnuja zgradi ladjo. Majhna riba je rasla zelo hitro in dosegla velikost celotnega oceana. Ko je prišlo do velikega potopa, je potegnila Manujevo ladjo na varno.

MATSJA IN MANU

Sumeri, ki so živeli na območju Mezopotamije, so nam zapustili zgodbo o legendarnem potopu. Kralj sumerskega mesta Uruk, Gilgameš (prva četrtina tretjega tisočletja pred našim štetjem), v iskanju nesmrtnosti sreča Utnapištima:

»Utnapištima je dejal: Gilgameš, želim ti zaupati neznani dogodek in razkriti eno od skrivnosti bogov. Suripak je mesto na Evfratu, tudi sam ga poznaš. To je starodavno mesto. Bogovi so mu bili dolgo naklonjeni. Toda nekega dne so se odločili, da bodo nadenj poslali potop. Na posvetu bogov je sedel tudi Ea, bog morskih globin ... Rečeno mi je bilo: Utnapištima, sin Ubara-Tutua, napravi leseno hišo, napravi jo v ladji. Pusti bogastvo, išči življenje. Prinesi v ladjo življenjsko seme za vsako vrsto! ... Na ladjo sem spravil vso družino in najbližje sorodnike. V njo sem prignal veliko čredo in majhne živali. Obrtnikom vseh veščin sem pustil, da vstopijo ... Ko je napočil čas, so vladarji teme spustili strahoten naliv ... Padalo je šest dni in šest noči. Sedmega dne je prenehalo padati. Vladala je tišina kakor po bitki ... Ladja je plula proti gori Nisir. Pristala je in se trdno zasidrala. Ko je napočil sedmi dan, sem vzel goloba in ga izpustil. Golob je odšel in se ponovno vrnil. Ni našel kraja, kjer bi se lahko ustavil, zato se je vrnil. Vzel sem lastovico in jo izpustil. Lastovica je odletela in se vrnila. Ni našla kraja, kjer bi se ustavila, zato se je vrnila. Vzel sem krokarja in ga izpustil. Krokar je odletel, videl je, kako vode usihajo, in ni se več vrnil. Tedaj sem jih vse spustil na prosto, na vse štiri strani ...«

UTNAPIŠTIM

Sveto pismo nam o potopu pripoveduje:

»Zemlja pa je bila vedno bolj sprijena pred Bogom in polna nasilja.« /.../ »Bog je rekel Noetu: Sklenil sem, da je prišel konec vsega mesa, kajti napolnili so zemljo z nasiljem, zato, glej, jih bom uničil z zemljo vred. Ti pa si izdelaj ladjo iz cipresovega lesa. Naredi jo z več prostori in jo od znotraj in od zunaj premaži z zemeljsko smolo.«

NOETOVA IN GOLOBICA Z OLJČNO VEJICO

Zatem je bog ukazal Noetu, naj gre na ladjo in s seboj vzame svoje sorodnike in vsa živa bitja, od vsega po dvojce (samca in samico). Potop je trajal 40 dni in 40 noči, nato pa so se vode umirile in ladja se je ustavila na gori Ararat. Potem je Noe izpustil krokarja in golobico, ki pa sta se vrnila, saj je voda še vedno prekrivala zemljo. Po sedmih dneh spet izpusti golobico, ki se vrne z oljčno vejico, kar je bil znak, da so se vode umaknile. Trije Noetovi sinovi so nato ustvarili nov svet.

Stari **azteški** zapisi in kronike hranijo mit o petih dobah Sonca oziroma sveta, v katerih poteka evolucija človeka in drugih bitij. Po eni od najcelovitejših različic tega mita se je s potopom zaključila četrta doba oziroma doba Vode, ko so se ljudje spremenili v ribe. Ta pripoveduje tudi o tem, kako so izginili: »Bili so obdani z vodo in se spremenili v ribe. V enem samem dnevu se je

odprlo nebo in izginili so.« /.../ »Cela gora je izginila. Voda je 52 let pokrivala vse in tako končala njihov obstoj.«

Spisi španskega zgodovinarja iz šestnajstega stoletja, Bernardina de Sahaguna, mit opisujejo tako: *»Deževalo je tako obilno, da se je odprlo nebo in so vode odnesle vse ljudi.«*

Na območju gore Ancasmarca, v bližini mesta Cuzco v **Južni Ameriki**, obstaja ta mit:

»Mesec dni pred poplavo so bile njihove lame zelo žalostne. Podnevi niso ničesar jedle, cele noči pa so strmele v zvezde, dokler jih ni pastir, ki jih je čuval, nazadnje vprašal, kaj gledajo. Odgovorile so mu, da gledajo, kako zvezde govorijo, da bo svet uničen z vodo. Ko je pastir to slišal, se je pogovoril s svojimi šestimi sinovi in hčerami in se dogovoril, da zberejo vso svojo hrano in živino ter se odpravijo na vrh gore Ancasmarca. Pravijo, da bolj ko je voda naraščala in poplavljalala zemljo, bolj se je gora dvigala in tako je voda nikoli ni preplavila. Ko je gladina vode začela upadati, se je začela

nižati tudi gora. Potomci šestih pastirjevih otrok, ki so bili rešeni, so ponovno poselili pokrajino Cuyo.«

Obstaja še veliko mitov in legend o potopu, ki bolj ali manj jasno prikazujejo njegovo periodično uničenje in obnovo, torej ponovno ustvarjenje novega univerzuma – sveta. Teorija cikličnega ustvarjanja in uničenja sveta je bila razvita v Indiji in se je začela s tradicijo Shramana, zlasti z zapisi v Puranah. To je nauk o štirih jugah, štirih svetovnih obdobjih. Celoten cikel se konča z raztapljanjem, pralajo, ki se ponovi na koncu časovnega cikla.

V Mahabharati in Puranah je zapisano, da bo zagorelo obzorje, na nebu se bo pojavilo sedem ali dvanajst sonc, ki bodo izsušila morja in zažgala zemljo. Zatem bodo napočila stoletna deževja. Dež bo padal brez prekinitve dvanajst let, Zemlja bo poplavljenjena in človeštvo uničeno. Potem se bo vse začelo znova.

Pripravi: Mario Milas

NOETOVA BARKA

Z E L E N I J U R I J

Zeleni Jurij je v slovanskem panteonu gotovo ena najbolj zanimivih mitoloških figur. Na prvi pogled je precej enostaven lik, ki prinaša pomlad, a dejansko predstavlja zakon cikličnosti, ki velja za celotno naravo in s tem tudi za človeka. Vse starodavne mitologije so večno prerajanje prikazovale s slikovito vegetacijo. Tako je v Slovanski mitologiji vlogo boga vegetacije prevzel prav Jurij.

V slovenskih jurjevskih pesmih sta bila z likom Zelenega Jurija povezano prebujanja narave in vsakovrstna plodnost. Zeleni Jurij pooseblja sončno moč, ki spomladi prebudi zemljo.

Zelenega Jurija so imenovali tudi, Jurij, Juraj, Jurek pa tudi Vesnik. Predstavljali so ga kot v rastlinje ovitega mladeniča ali pa kot jezdec na zelenem in belem konju.

Ljudem je po dolgi, mrzli zimi prinesel toploto, sonce in pomlad.

Ta dogodek so spremljali številni svečani obredi: kurjenje kresov, petje, rajanje in obhodi. Ta praznik so v naših krajih praznovali 23. ali 24. aprila. Spada med najpomembnejše mejnike letnega cikla. Jurjevsko koledovanje je bilo razširjeno v vseh slovenskih pokrajinah in v hrvaških krajih v obmejnem pasu s Slovenijo.

Jurjevski obredi se med seboj razlikujejo, vsem pa je skupno, da Jurij, kot predstavnik pomladi, premaga nasprotnika, ki pooseblja zimo.

V Pomurju je znan obred dvoboja med Zelenim Jurijem ali Vesnikom, odetim v bršljan ali cvetje, in Raboljem, oblečenim v slamo ali kožuh. Laufarski običaj v Cerknem prav tako ponazarja boj med zimo in pomladjo in spada v skupino vegetacijskih obredov, ki so prisotni v širšem alpskem prostoru.

ZELENI JURIJ IN RABOLJ

Po vzhodnoslovanski ljudski tradiciji se je začetek leta povezoval s prihodom pomladi in prebujanjem narave. V Rusiji se je do 15. stoletja uradno koledarsko leto začinjalo s prvim marcem, pri južnih Slovanih pa je bil mejnik Jurjevo. Verjetno pa je štel za novo leto tudi pomladno enakonočje.

ŽIVINOREJSKA PASTIRSKA RAZLIČICA

Živinorejska pastirska različica Jurijeve zgodbe pravi, da se Perunu (vrhovnemu božanstvu, bogu strele in groma) rodi sin v jeseni na zadnji dan paše na prostem. Ponj pridejo koledniki in ga odpeljejo v Velesov svet (Bog podzemlja, smrti in živine). Pri Velesu Jurij odraste kot njegov sin in ostaja v podzemnem svetu do pomladi. Med tem je živina na varnem v hlevih.

Iz jurjevskih obrednih pesmi je znano, da se Jurij ponovno rodi na novega leta dan. Takrat se prižge zimski kres. Dejansko, podobno kot pri keltskih običajih, gre bolj za ogenj iz domačih ognjišč, ki tli na štorih. To je simbolično ogenj, ki se začne prebujati od znotraj. Ni še zunanji ogenj – je le začetek, tistega, ki bo razplamtelo v zunanji ogenj pomladi.

To se zgodi približno v času zimskega solsticija, saj sonce od takrat dalje bije svojo bitko z nočjo oziroma zimo in postaja vse močnejše, dokler v pomladnem enakonočju ne zmaga nad temo.

Na jurjevo se vrne z drugega sveta (podzemlja) ter zapre volkovom gobce in jih prežene. Volkovi so vladali pozimi, zmaga nad njimi pa pomeni zmago nad močmi zime. In tedaj se začne pomlad.

Tako se na jurjevo Jurij vrne v deželo, da prinese vegetacijo, oziroma z drugimi besedami novo življenje.

Poleg tega, da prinese pomlad, se Jurij na jurjevo spozna z Maro, za katero pa ne ve, da je njegova sestra (Perunova hči). Ne gre za incest, saj bogovi predstavljajo različne moči – principe narave, ki so lahko sorodne in ki se prav tako združujejo.

Poroka med bratom (ki tokrat nosi ime Ivan) in sestro Maro se zgodi na kresni večer (24. junija – tudi Ivanje). Astronomsko gledano je to čas okrog poletnega solsticija, ko je sonce na višku svojih moči. Božanska svatba poteka na drevesu sveta (*arbor mundi*) ali pod njim. Drevo sveta

po navadi povezuje nebo in zemljo. V tem primeru je prišlo do združitve Mare in Jurija torej zaploditve, ki bo dala novo življenje.

Marino ime izhaja iz indo-evropskega korena »mer«, ki pomeni umreti. Podobno »mor« pomeni smrt. Njeno ime ni naključno povezano s smrtjo, saj na koncu Jurija res ubije. Jurij je namreč nestalen v ljubezni do Mare, zato ga Mara pokonča z očetovo (Perunovo) strelo. Mara, s tem postane grda Morana, boginja smrti. Umreti pa mora tudi sama.

Mara je dejansko Jurijeva spremljevalka skozi letni cikel. Kot mladenka se hkrati z Jurijem rodi, zori v svoji ženskosti in njuni ljubezni, nato pa jeseni izgublja vitalnost in skupaj z Jurijem ponikne v podzemni svet.

STRNITEV

Slovanski miti so se, tako kot tudi v ostalih tradicijah skozi čas razvijali in modificirali, tako da jih je danes praktično nemogoče enoznačno povezati. Še posebej, če upoštevamo razdrobljenost in raznolikost verzij. Morda ni to niti bistveno, morda je celo boljše, saj nas prav ta zmešnjava spodbudi k iskanju skupnih elementov, tistih elementov, ki jih odkrijemo kot splošne zakonitosti.

Miti o Juriju govorijo o ciklusu, ki ustreza koledarskemu letu. Običaji v katerih nastopa, pa so načini kako se ljudje skušajo povezati z naravo. Božič, Zeleni Jurij, Kresnik, so očitno samo posamezni aspekti boga vegetacije.

Vir: <http://staroverci.si/>

Ljudje so se od nekdaj zavedali kako pomembno je povezati se z naravo in so s pomočjo svečanosti ali praznikov poskušali ozavestiti moči določenega časa in se z njimi povezati. Namreč tudi v nas energija, radost in ustvarjalnost rastejo in padajo kakor v naravi. Tudi mi imamo obdobja, ko se naše delovanje usmeri navzven in ki mu nato sledi usmeritev navznoter. Življenje je utripanje, je kot dihanje, dajanje in sprejemanje ... tega se moramo zavedati in v tem naravnem ritmu tudi zavestno živeti.

Oton Župančič - Jurjevo:

*Odprite okna, odprite duri,
mimo jezdi vitez Jurij,
Sveti Jurij na konju,
na lepem konju,
Sveti Jurij nam milosti daj.*

*Sveti Jurij je velik svetnik,
premagal je kačo ta božji vojniki,
bila kača ta: zima-zmaj,
prekrvave lise, zmajeve lise-
žene že cvetni gaj.*

*Odprite okna, odprite duri,
nanje trka vitez sveti Jurij,
Sveti Jurij v tak lepi opravi,
da, privel je v tej lepi opravi,
lepe dneve nazaj.*

*Vsi ti dnevi, jurjevi dnevi,
v deželi so zdaj.*

*Sveti Jurij, ta pa ni le cvetni maj,
Sveti Jurij je božja svoboda
in življenje in moč in priroda
in tema le zimski bil zmaj.
Sveti Jurij ko sonce v njo gleda,
Sveti Jurij skozi okna k nam gleda,
odprite mu vse na stežaj
in svetnik Sveti Jurij vesel skozi
duri k nam pride nazaj.*

Pripravila: Jelka Senekovič

K R V N E S K U P I N E

STE SE MORDA ŽE SPRAŠEVALI, O TEM, KAJ SO KRVNE SKUPINE IN ZAKAJ LJUDJE SPLOH IMAMO RAZLIČNE KRVNE SKUPINE?

Leta 1900 je v avstrijskem laboratoriju Karl Landsteiner odkril krvne skupine. S sodelavci je opisal sistem AB0, v skladu s katerim se krvne skupine razdelijo na A, B, AB in 0. Pozneje pa se je izkazalo, da poznamo 5 krvnih skupin: 0, A, B, AB in krvno skupino Hh.

V zgodovini so bili zdravniki prepričani, da je darovanje krvi škodljivo. To pa zato, ker niso dovolj poznali krvnih skupin. Kadar namreč darujemo kri, v bolnišnici preverijo številne značilnosti naše krvi in na podlagi tega določijo, komu je našo kri varno darovati. Pri tem je eden najpomembnejših dejavnikov prav krvna skupina in seveda ustrezen Rh (Rhesus) faktor, ki ga je prav tako odkril Landsteiner. Vendar to šele pozneje (1940) v Ameriki.

Rdeče krvničke imajo glede na krvno skupino posebno obliko površine in zato ne moremo mešati vseh krvnih skupin med seboj. Različne krvne skupine med seboj reagirajo na različne načine. Skupina A vsebuje antigen A in protitelesa B ter obratno, zato bi v primeru mešanja krvi skupine A in B prišlo do napada na imunski sistem.

Tako lahko krvni skupini A poleg skupine 0 primešamo le skupino A, ker ima skupina B drugačne lastnosti. Skupini B lahko primešamo skupini 0 in B. Skupini 0 lahko primešamo samo skupino 0.

Krvna skupina Hh je najbolj nenavadna krvna skupina. Odkrili so jo leta 1952 na območju Bombaja (Mumbaj), zato ji pravijo tudi Bombajska skupina. Ugotovili so, da je posvetu le nekaj ljudi s to krvno skupino, predvsem v Indiji in ponekod v Afriki.

Oseba s to skupino lahko prejme kri samo od drugega z enako krvno skupino, ker bi kri z vsako drugo krvno skupino reagirala.

POGOSTOST KRVNIH SKUPIN:

Evropa: 40% skupine A, 40% skupine 0, 10% skupine B in 5 % skupine AB.

Bombajska krvna skupina je redka krvna skupina. Pojavlja se v Indiji pri 0,01 % prebivalcev, v Evropi pa samo pri 0,0001 %.

IN KAJ JE SMISEL KRVNIH SKUPIN?

Na podlagi raziskav so ljudje s krvno skupino 0 nagnjeni k žlečnim boleznim, artritisu, revmatizmu in alergijam.

Krvna skupina A je nagnjena k boleznim srca in pljučnici.

Skupina B je nagnjena k akutni bolezni dihal. Ljudje s skupino krvi AB pa so nagnjeni k hipertenziji, srčnemu popuščanju in boleznim dihal.

Ker so ljudje z različnimi krvnimi skupinami različno dojemljivi za nekatere bolezni, znanstveniki menijo, da je skrivnost raznolikosti krvnih skupin v tem, da nas ta varuje pred različnimi boleznimi. Če bi vsi imeli samo eno krvno skupino, bi se lahko nek virus prilagodil in povzročil, da bi zboleli vsi, tako pa se virusi lahko spreminjajo, vendar nikoli ne povzročijo katastrofalnih posledic za vse.

Pripravil: Vlado Venuti

Viri:

<https://otroski.rtvsllo.si/bansi/prispevek/2673>

<https://northernillinoishealthplan.com/nulevaja-gruppa-krovi.htm>

KNJIGE IN REPLIKE V PRODAJI

Knjige in replike lahko kupite v prostorih Nove Akropole.

Lahko jih naročite tudi preko maila na info@akropola.org.

NAŠE KNJIGE

130 x 205 mm
104 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 12 €

130 x 205 mm
112 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

130 x 205 mm
176 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

130 x 205 mm
112 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

130 x 205 mm
64 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

130 x 205 mm
159 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 12 €

130 x 205 mm
102 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

105 x 148 mm
32 STRANI
MEHKA VEZAVA
CENA: 2 €

ARHEOLOŠKE REPLIKE

Arheološke replike so kopije motivov iz različnih časovnih in kulturnih obdobj in predstavljajo kulturno dediščino človeštva. Vsak posamičen izdelek je izdelan v ateljeju Nove Akropole. Vsaka replika ima tudi simboličen pomen, zato je lahko odlično darilo.

Cenik replik

Grčija in Rim

Slovenija

**NENEHNO OPAZUJ IN VIDEL BOŠ, DA VSE NASTANE
S SPREMEMBO. NAVADI SE NA TO, DA NARAVI
UNIVERZUMA NI NIČ LJUBŠEGA OD SPREMEMB IN
PREOBRAŽANJA STARIH OBLIK V NOVE,
NJIM PODOBNE.**

MARK AVRELIJ